

In diesem Bande fehlen die Schriften Nr 39-41.

21. Sep. 1955.

Suchier.

Nr. 60.2.

EXERCITATIONIS PHILOLOGICÆ
DE
MESSIA, AGNELLOS⁴⁶
IN BRACHIUM SUUM CON-
GREGATURO, INQUE
SINU SUO GESTATURO
AD ILLUSTRATIONEM.

ESAIÆ XL. v. II.

SECT. II.

QUA
AD

SOLEMNEM ORATIONEM
IN MEMORIAM
SCHOLÆ FRIDERICIANÆ REGIÆ
CONDITÆ

EX

LEGE OPTIMA ET INSTITUTO PERQUAM LIBERALI
ILLUSTRISSIMÆ FAMILIÆ

SCHOENAICHIANÆ

D. XII. IUL. IN LYCEO FRIDERICIANO

à SE HABENDAM

HUMANISSIME INVITAT

HERMANNUS BEISMANN,

Scholæ Regiæ Frideric. Rector.

FRANCOPURTI ad VIADRUM,
Typis SIGISMUNDI GABRIEL. ALEX.

§. I.

Sectione priore Exercitationis hujus Objectum, de quo Propheta sermo est, satis excussumus. Vidimus tum temporis per מנלד agnos intelligi, maxime à lacte materno necdum depulso, non tamen brutos & rationis omnino expertes, sed eiusmodi homines, qui, quod recens in ecclesia nati, & a cognitione tenuiter instructi, nec fide satis sint firmi, consueta scripturis sacris figura, agnorum pingantur & exprimantur nomine. Adjecimus verbo, hoc genus hominum, si ætate adhuc sit immaturum, duplici de causa, quod agnorum repræsentetur vocabulo, dignum esse. Non parum hæc postrema ex cognata Chaldæorum & Syrorum lingua illustrari possunt, quibus, ut *Scindlerus*, *Buxtorfius*, *Hottingerus*, *Schaafius* aliique observant, מנלד puerum plerumque, aliquando etiam infantem significat: quæ vox si non eadem plane est cum nostra, ab ea tamen non ita procul est remota, propinqua videlicet cum illa conjuncta cognatione, & ejusdem matris filia. Pertinet eodem femininum מנלד, emphat: מנלד quod puellam notat, ut notum illud in Evangelica Historia *ταλιθα κημι*, interprete Marco. το κορα, σιον γενειαι satis declarat. Incomparabilis *Bochartus* Oeolicum *ταλις* ex eo inflexum esse existimat, quod, ut idem ex *Hesychio*, *Suida*, *Callimache*, *Sophocle*, & imprimis hujus in *Antigonen* Scholiaste docet, *παρθενον μελλιγαμον και κατανομασμενη ανδρι*. *Virginem nubilem viroque desponsatam* significat. Sed nolumus istis diutius inhærere: progredimur, ut, quid ratione agnorum horum facturum esse τον ποισμενα τον καλον και μεγαλν prænuntiet divinus vates, dispiciamus. Id vero geminum est: primo congregaturus eos erat brachio suo, vel in brachium suum: secundo in sinu suo gestaturus.

§. II.

צב, unde in Pihel צבב dicitur, cujus tert. sing. masc. Fut. צבב hoc loco legitur, in genere colligendi, congregandi significationem obtinet. Specialius tamen & prescius ea, quæ disjecta & dispersa sunt, in unum cogere, ut videtur, significat.

Opponi

A

Opponitur enim, ut ex *Jerem.* XXXI. 10. *Es.* LVI. 8. *Ezech.* XX. 34. & 41. videre licet, verbis הָרַר , הָרַר , וָרַר , quæ dissipandi, disijciendi vim habent. Hinc enim videas, ingens illud beneficium, quod Deus Israëlīs posteris exhibiturus erat, recolligendo eos ex gentibus, inter quas dispersi palabantur, & reducendo eos ex exilio, in quod dejecti expulsiq̄ue miseram trahabant vitam, non tantum a Mose *Deutr.* XXXI. sed & passim a prophetis, *Esaiā*, *Jeremia*, *Ezechiele*, *Micha*, *Zephania*, aliisque verbo וָרַר exprimi. Septuaginta, quos vocant, Interpretes, frequentissime omnium illud per συναγω , minus frequenter per επισυναγω , αθροισω , συναθροισω & εισδεχομαι transferunt, ut a Celeberrimo *Coccejo*, in Lexico ad hanc vocem, pro eo, quem solennem habet, more jam observatum. Iidem tamen, nec aliis in interpretando hoc verbo abstinere vocibus, v. gr. ειδεχομαι , εξεκκλησιαστω , εκλογω , επιλογω , περισελλω & aliis, quos apud diligentissimum *Kircherum* in Concordantiis, labore plusquam Herculeo ab ipso congestis, videre in promptu est. Exlaudato modo *Kirchero* discere quoque licet, eosdem το וָרַר *Es.* LIV. 7. per ελεησω conversum dedisse: quod qua ratione ab illis factum sit, ego, qui me Davum non Oedipum esse profiteor, divinando vix assequi possum; nisi forsan aut lusum aliquem, ac venustatem orationis, quamvis satis frigide in παρηγομενω , μὲν ελεως ελεησω venati sunt, aut quod veri videri queat similis, per erratum μνημονικον idem vocabulum, quod versu sequenti octavo recte ελεησω interpretati sunt, & hic animis eorum obversatum fuit. Sed hæc obiter tantum, & velut in transitu dicta sunt.

§. III.

E diverticulo vero ut in viam sese referat commentatio, verbum וָרַר , ut in genere colligendi quidvis & congregandi significatum obtinet, ita quoque de quarumvis rerum collectione & congregatione in sacris usurpatum reperitur. Legitur de coacervatione frumenti, de accumulatione divitiarum ac opum, de congectione prædæ ad unum eundemque locum, de collectione pecunie collatitiæ, de coniectione variorum metallorum in eundem catinum, & quæ alia hujus sunt generis, quod prolatis in medium exemplis adstruere non magnæ foret operæ,
fi

si Lexica exscribere, aut à Concordantiis imprimis *Buxtorfi* præ-
 fidium petere volupe esset. Maxime autem invaluit, ut de con-
 gregatione hominum vox nostra in sacris frequentetur, im-
 primis quando is, qui summam tenet imperii, populum ditioni
 suæ subiectum, aut ad conferenda de summis rebus consilia,
 aut ad Comitia habenda, aut, quod frequentissimum est omni-
 um, ad inferendum hostibus bellum, illatumve ab aliis propul-
 sandum, convocat, ut per cohortes & centurias distributos, &
 sub suis collocatos signis armisque instructos adversus hostem
 educat. Hinc, quod in præcedentibus vidimus, a Septuaginta
 Interpretibus non tantum per *συναγωγα*, *επισυναγωγα*, *αδραξια*, *συνα-*
θροισια & alia, quæ ab ipsis Græcis ad exprimendum delectum
 militarem adhibentur sed etiam per *ἐκκλησιαστος*, quod ad con-
 cionem populum vocare significat, conversum legitur 2. *Chron.*
XV. 9. Ita, ut de quam plurimis locis unum alterumve tantum
 producamus, quum Samuel, post acceptam a Philistæis sub Eli
 cladem, uniuersum populum Israël Mispam convocari vellet,
 ut quid agendum esset rebus suis, & quo pacto Dei reconcili-
 anda foret gratia, cum populo dispiceret, ait primoribus populi
 קבצו את כל ישראל המצפתה, 1. *Sam. VII. 5.* Nec dissimile
 est quod de Elia cum prophetis Baalis, in conspectu totius po-
 puli, de vero & unice colendo Deo, disceptaturo legitur. In-
 quit enim Achabo שלח קבצ אלי את כל ישראל אל הר הכרמל
 1. *Reg. XVIII. 19.* Quid vero in usu positum est frequentiore,
 quam ut verbum קבצ de Regibus ac Principibus, copias undi-
 que, ut in bellum proficiscantur, contrahentibus adhibeatur.
 Exempla ejus videre licet in Jephthacho, *Jud. XII. 4.* in Princi-
 pibus Philistæorum & Saulo, 1. *Sam. XXVIII. 1. 4.* in Benhada-
 dis, Regibus Syriæ 1. *Reg. XX. 1. & 2. Reg. VI. 24.* & alibi passim,

§. IV.

Propius tamen ad rem nostram facit, quod verbum קבצ
 etiam de congregatione animalium, imprimis e genere ovino,
 in sacris adhibitum inveniatur. Non provocabo nunc ad *Es.*
XIII. 14. ubi Deus Babeli comminatur, quod futura sit מצבי
 כקבצ, *מרה וכצאן ומין כקבצ*, ut caprea depulsa & pecus, sc. depulsa, quam
 nemo colligat; manifestius multo est, quod apud *Jeremiam* cap.
XXIII. legitur. Postquam enim Deus versu primo & secundo
 pesti-

pessimos pastores, qui gregem ipsius perdiderant & dispulerant, fatis acribus increpauisset verbis pollicetur versu tertio, se reliquias gregis sui recollecturum e terris, quo eas dispulerat, & reduclurum in caulas suas, ut in iis foetifcent & augetcant, אקבצ את-שארית צאני מכל הארנות אשר ואני, ויהתי אתם שם רהשיבתי אתחזק על נויהן ופרו ורבו:

Laculentissimum vero est omnium, quod apud *Ezechielem* cap. XXXIV. 11. 12. 13. his consignatum reperitur verbis: דענני-אני דוערשתי את צאני ובקרתיים: כבקרתי רעה עדרו כיום היוותו בתוך צאנו נפרשות כן אבקר את צאני והצלתי אחם מכל המקומות אשר נמצו שם כיום ענו וערפלו: והצאתים מן העמים וקבצתיים מן הארצות והביאותים אל-ארמתם ורעותים אל-ה. e. interprete *Junio & Tremellio*: *Ecce me, inquam, ut repositam oves gregis mei, & anquiram eos: sicut anquirat pastor gregem suum, quo tempore est in medio gregis sui, ovium dissipatarum, ita anquiram gregem meum: ut eripiam illas ex omnibus locis, quo disperse fuerint tempore nubis & caliginis: Educens eos e populis, congregansque eos ex regionibus, ac reducens eos in terram suam, ut pascam eos in montibus Israël ad alveos, & in omnibus locis habitabilibus hujus terra.* Addi his poterunt *Jer. XXXI. 10. Mich. 11. 12. IV. 6. Zeph. III. 19. & Zab. X. 10.* in quibus omnibus verbum קבצ disfertis legitur verbis, & collectionis ovium vel manifesta injicitur mentio, vel perspicue fatis ad eam alluditur: Sed adscribendis illis, ut chartæ parcam superfedendum nunc mihi existimo.

§. V.

Non unum vero beneficium est, quod agnis istis praestitutum innuit magnum illum pastorem ovium divinus vates, quando illum eos collecturum esse prannuntiat. Primo enim significat, Mesiam tenellam Ecclesie prolem, simul atque materia prolapsa sit alvo, spiritualis vitæ cœlestisque ac purioris auræ facta particeps, velut spem gregis sui benigne suscepturum ac ne fame sitique pereat, aut rapacibus lupis, aliisque malis bestiis in prædam cedat, omni cura provisorum. Secundo indicat, eum omnem adhibiturum diligentiam, ut nihil quicquam eorum, quæ ad conservandam & augendam vitam spiritualem, & ad majus conciliandum pertinent robur, ipsis intra sua

sua seclusis septa desit. Tertio ostendit, eum adultiores jam factos & robustiores, ad reliquum aggregatos gregem, in lactiora & liberiora emissurum pascua, & ne quo aberrerent aut evagentur, omni prohibitorum studio. Clariora hæc erunt illis, qui quæ *Varro* Libro II. *Columella* libro VII. & *Palladius* mense Novembri *Tit.* XIII. de curandis agnis præcipiunt, legerunt, aut ut legant, operæ putabunt pretium. Accedit his quarto, quod sicubi forsitan per lasciviam, aut ingruentis horridæ tempestatis metum abrepti diffugerint, prout sane agnus lascivum præ aliis, & pavidum animantium est genus, omni eos requisiturus sit cura, & investigatos ac inventos ad cæterum gregem reducturus. Qui caprorum aut ovium gregibus pascendis olim intenti erant, eum in finem nunc tibia, nunc fistula, nunc curvo utebantur pedo, ut iis, qui elegantissimi *Longi* Postoralia perolverunt, obscurum esse non potest: Messias vero princeps ille Pastorum & ἀρχιποιων, ut Petro vocatur, docente *Esaia*, id facturus erat בורעו, brachio suo.

§. VI.

וַרְעו, proprie & stricte in homine eam manus designat partem, quæ ab humero ad cubitum protenditur. Chaldaus Interpres habet ורעו quod rectius ורע effertur, & cum Hebræo prorsus idem est, nisi quod, consueta Chaldaicæ enallage, lingualis ו cum sibilâ ו fit permutata. Septuaginta vertunt βραχιον, quod Latinis brachium significat. Eandem denotat partem, quam Hebr. ורעו, ut ex *Polluce* Lib. II. cap. 4. colligi potest. *Phavorinus* ita dictum putat, quod τὰ λοιπα μέρη fit βραχύτερος, cui *Martinus* in *Cadmo* pollicem premit. Hebraicum ורעו procul dubio a ורע ortum traxit: an vero ideo, quod, ut *Avenarius* & *Schindlerus* contendunt, semen manibus spargatur, non æque certum. Rectius *Srockius*, saltem circumspectus, ורעו in genere a spargendo dictum esse tradit: forsitan, quæ mea est conjectura, quod extra reliquum corpus, ad utrumque latus sparsa sint brachia. Per Synecdochen Partis ponitur pro tota manu. Ita clarissime sumitur *Dan.* X. 6. ubi in descriptione Viri, qui Danieli apparuit, solum brachiorum fit mentio, cum tamen integræ manus intelligi debeant, ut cum ex aliis, tum ex oppositione pedum quam clarissime liquet. Ita quoque accipi debere

bere in omnibus illis locis, in quibus Deus populum suum solo brachio ex Ægypto erepturus esse vel eripuisse dicitur, v. gr. Ex. VI. 6. Deutr. IX. 29. 2. Reg. XVII. 36. Ps. LXXVII. 16. & al. siquidem satis notum, id alias manu valida & brachio extento factum fuisse dici, ex gr. Deutr. IV. 34. V. 15. VII. 19. XXVI. 8. Ps. CXXXVI. 12. & al. Per Metonymiam Efficientis vel etiam Subjecti significat robur & potentiam. Ita Phavorinus *βραχίων τροπικῆς καὶ ἡ δύναμις*, quæ ex *Snida* sumfisse videtur, qui addit; *ἐπειδὴ δὲ αὐτῶν ἐργαζέσθαι πεφύκασι οἱ ἀνθρώποι*. Deo κατ' ἀνδρωποτασίαν tributum immensum illius robur, & inexhaustam exprimit potentiam. Exemplorum cum hujus, tum illius tropicæ significationis, affatim dabunt Lexicographi, imprimis *Schindlerus*, *Coccejus*, *Stoeckius*, item *Glassius* in *Philol. S. Rhetor. Traët. l. cap. VII. & XII.*

§. VII.

Quænam ex significationibus istis (nam ab aliis quæ afferuntur consulto nunc prætermittimus) hic locum habere debeat, videbimus tum, ubi de præfixo Δ , nonnihil præmonuerimus. Notum est ex Grammaticis præfixum Δ esse e numero illarum præpositionum, quæ duplicem admittunt casum, Accusativum & Ablativum. Posteriori modo constructum putarunt Interpretes Græci: verunt enim τοῦτο, τῷ βραχίονι αὐτοῦ, quasi τοῦ Ablativum hoc loco regeret, ac nota esset causæ instrumentalis, qua summus Pastor agnos congregaturus esset. Priorem tamen construendi rationem præferunt *Junius* & *Tremellius*, vertunt enim in brachium suum; ut Δ sit nota Accusativi, & motum ad locum significet. Prævit b. *Lutherus*, qui præterea Enalagen numeri hic esse credidit, vertens, in seine Arme; a quo nec latum unguem discedunt doctiss. Belgæ. Græcos si sequaris, dubium non est quin tropica præferenda sit significatio, & per brachium Domini divina illius intelligi debeat potentia, quam extrinsecus quidem per Verbum Evangelii, quod apostolo Paulo ad *Rom. l. 16.* potentia Dei dicitur, intrinsecus vero per spiritum suum in cordibus exferit: adeo ut sensus sit, Dominum, tanquam summum Pastorem, novum subolem ecclesiæ per Verbum & spiritum suum indes aggregaturum, utque in vera fide magis magisque proficiat, invictio suo effecturum robore.

Quod

Quod si vero *Juni*, *Tremellii* aliorumque infestas vestigiis, in quos omnibus te ponderatis, ego quidem magis propendeo, tropicæ significationi ita potior tribueretur locus, ut tamen propria non penitus excludatur. Alluditur sc. ad Pastores, qui, ut *Farenius* in *Bibl. Crit. & Corn. a Lapide* in *Comment. ad h. l.* notant, agniculos, quos matres in campis & montibus enixæ sunt, manibus & brachiis exceptos, ad caulam deferre solent; vel etiam, quod addere liceat, ubi grex e pascuo in pascuum transferendus, recens editos & pedibus nondum satis firmos, inter manus & brachia per viam gestare. Indicatur itaque hac phrasi tenerrimus amor, quo fidelis ille pastor teneros ac infirmos egregie suo complexurus sit, verbo suo ac spiritu ita eos sustentaturus, suaque potentia ac gratia ita sublevaturus, ut velut in brachiis ejus, ab omni labore ac molestia vacui, & contra omnia pericula tuti, delitescere ac ferri videantur.

§. VIII.

Mirifice confirmat hanc expositionem, & tantum non flagitat alterum illud, quod agniculis istis facturus dicitur *Messias*, portaturus eos in sinu suo. Quomodo enim in sinu eos gestaret suo, nisi prius illos in sua recepisset brachia? Sed de hoc, volente Deo, Sectione sequenti plura.

Indicenda nunc est Oratio Solemnis, quam DE ISRAELITARUM IN EXTRUENDUM TABERNACULUM MUNIFICENTIA d. XII. Julii h. l. c. habiturus sum. Quem Actum ut Magnif. Univ. Rector, Excellentiss. Scholæ Curatores, Patres Academiæ Conscripti, ac ceteri cujuscunque Ordinis atque Dignitatis Conspicui Viri, bonarum literarum Fautores Egregii, honorificentissima sua presentia cohonestare ne dedignentur, ea, quæ par est, observantia submissero.

Scribeb. Traj. ad Viadr. d. XI. Jul. A. C.

MDCCLXXXVI.

Fd 5611

ULB Halle
002 715 18X

3

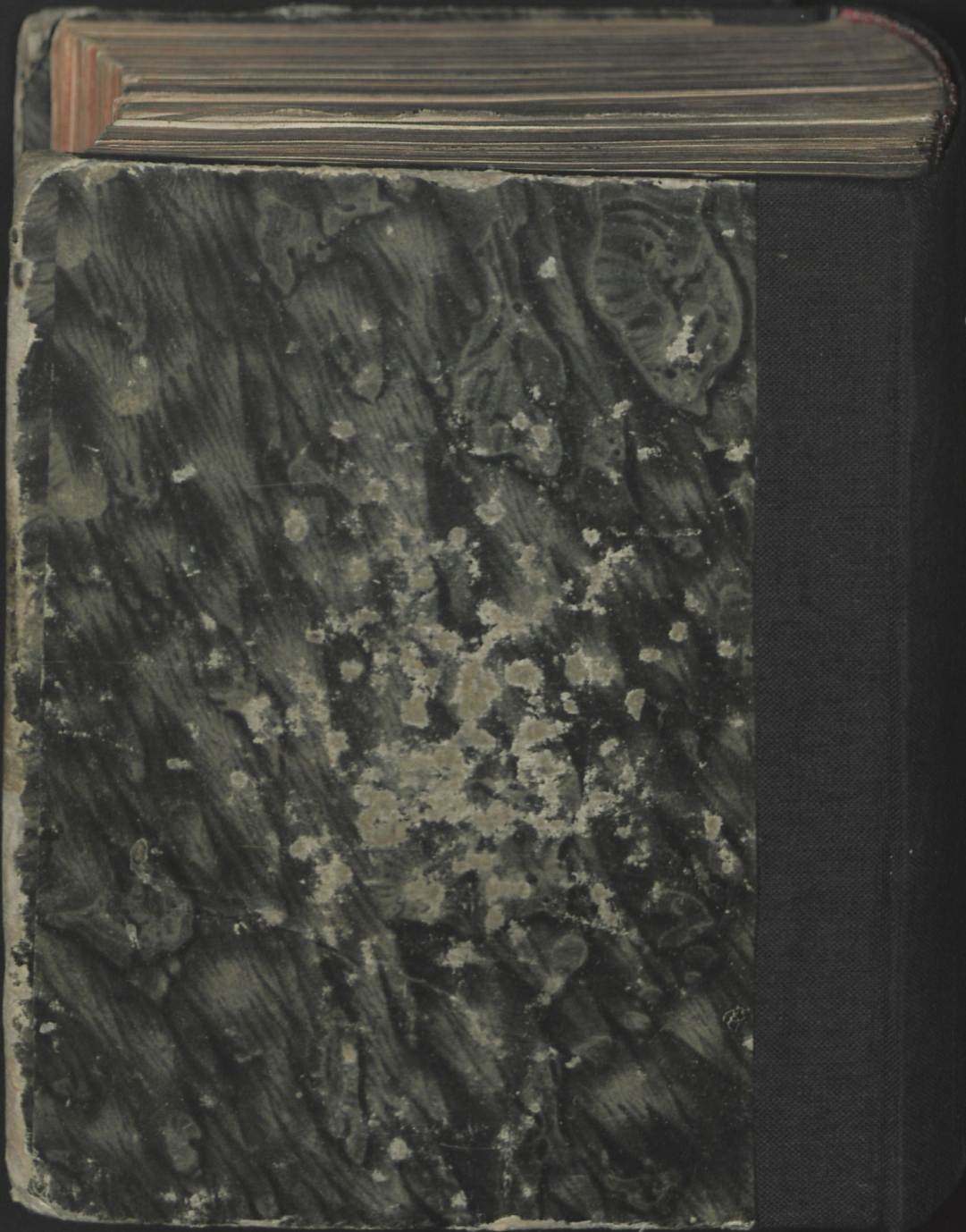

7730C

VD 17

NC

EXERCITATIONIS PHILOLOGICÆ
DE
MESSIA, AGNELLOS⁴⁶
IN BRACHIUM SUUM CON-
GREGATURO, INQUE
SINU SUO GESTATURO
AD ILLUSTRATIONEM.

ESAIÆ XL. v. II.

SECT. II.

QUA
AD

SOLEMNEM ORATIONEM
IN MEMORIAM
SCHOLÆ FRIDERICIANÆ REGIÆ
CONDITÆ

EX

LEGE OPTIMA ET INSTITUTO PERQUAM LIBERALI
ILLUSTRISSIMÆ FAMILIÆ

SCHOENAICHIANÆ

D. XII. IUL. IN LYCEO FRIDERICIANO

à SE HABENDAM

HUMANISSIME INVITAT

HERMANNUS BEISMANN,

Scholæ Regiæ Frideric. Reçtor.

FRANCOPURTI ad VIADRUM,
Typis SIGISMUNDI GABRIEL. ALEX.

